

תהיה ТХІЯ

№ 09
(310)
29 вересня
2023 р.

Відродження

ЩОМІСЯЧНА ГАЗЕТА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ

Операция «Никелева трава» (до 50-річчя Війни Судного дня)

Сторінки філателістичного літопису

50 років тому, 6 жовтня 1973 року, на єврейське свято Йом Кіпур, Єгипет і Сирія атакували Ізраїль. Їм вдалося досягти ефекту раптової і в перші кілька діб військових дій просунути на територію Синайського півострова і Голанських висот. На спеціальному конверті (мал. 1) показано карту бойових дій у війні, яка згодом отримала назву «Війна Судного дня».

Ізраїльська армія змогла оговтатися після несподіваного удару та перехопити ініціативу. На другому тижні війни сирійці були повністю витіснені з Голанських висот, на синайському фронті ізраїльтяни перетнули Суецький канал і відрізали 3-тю єгипетську армію від баз постачання. Незабаром послідувала резолюція ООН про припинення вогню...

Майже відразу ж після початку війни почав діяти радянський повітряний міст. Ним до Єгипту та Сирії пере-

кидали радянське озброєння і боеприпаси. До 12 жовтня повітряний міст досяг грандіозних розмірів, від 60 до 90 радянських літаків на добу прибували на єгипетські та сирійські аеродроми.

Ізраїль також потребував великої кількості боеприпасів, запасних частин до військової техніки та озброєнь. Прем'єр-міністр Ізраїлю Голда Меїр звернулася за допомогою до президента Сполучених Штатів Річарда Ніксо-

на. Цьому зверненню присвячений спеціальний конверт, випущений у США (мал. 2).

12 жовтня 1973 року президент Ніксон віддав наказ про організацію повітряного мосту до Ізраїлю. Але усі європейські країни, крім Португалії та Нідерландів, заборонили американський транзит через свій повітряний простір. Отже американські літаки розпочали постачання військових вантажів до Ізраїлю через португальську базу «Лажеш Филд» (Lajes Field) на Азорських островах. Операція з екстреної допомоги Ізраїлю отримала назву «Никелева трава» (Operation Nickel Grass).

За перші 48 годин перекидання озброєнь на «Лажеш Филд» здійснили посадку 136 літаків, і 88 літаків вилетіли до Ізраїлю. З Лажеша американські літаки прямували за маршрутом, що пролягав над Середземним морем, щоб залишатися в міжнародному повітряному просторі між ворожими арабськими африканськими країнами на півдні і нейтральними європейськими країнами на півночі. Винищувачі ВМС 6-го флоту США супроводжували транспортні літаки до 150 миль від Ізраїлю, де вже ВПС Ізраїлю зустрічали їх і охороняли до посадки в аеропорту імені Бен-Гуріона. Американські військові кораблі стояли

через кожні 300 миль на середземноморському маршруті, а авіаносці – через кожні 600 миль.

Перший транспортний літак ВПС США приземлився в Ізраїлі вночі 14 жовтня – саме у той момент, коли ізраїльські сили переламали хід бою, просуваючись у Сирію і зупиняючи наступ Єгипту на Синаї. Американський повітряний транспорт не забезпечував ці бої безпосередньо, але обіцянка поповнення запасів дала змогу Ізраїлю використовувати весь свій резерв танків, літаків, пального і боеприпасів для наступальних операцій. Загалом за операцію «Никель грасс», що тривала 32 дні (з 13 жовтня до 12 листопада) до Ізраїлю було доставлено 22 305 тон вантажів.

Ізраїльтяни тепло зустрічали екіпажі американських літаків, пригощали їх бутербродами, прохолодними напоями. Але нагородили в Ізраїлі в той період вручалися тільки за особистий подвиг, здійснений ізраїльськими військовослужбовцями, у разі, якщо вони виконували завдання Армії Оборони Ізраїлю (AOI), у взаємодії або при координації з AOI. Тому американські пілоти, які допомагали Ізраїлю, не могли бути нагороджені ізраїльськими медалями. Натомість кожному члену екіпажу на пам'ять подарували брелок для ключів із пам'ятним медальйоном (мал. 3).

На зворотньому боці медальйона – напис: With Appreciation Min. [istry] of Def. [efense] I.D.F. Israel Oct. 73 (з вдячністю, Міністерство Оборони AOI. Ізраїль, жовтень 1973).

Володимир БЕРНШТАМ (Ізраїль), спеціально для газети «ТХІЯ»